

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

**ІВАЩЕНКО Володимир, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розкрито сутність інвентаризації як складової системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Визначено, що інвентаризація забезпечує достовірність фінансової звітності, сприяє зміцненню майнової дисципліни та підвищує ефективність управлінських рішень. Обґрунтовано необхідність автоматизації інвентаризаційного процесу та використання сучасних цифрових технологій для підвищення якості контролю й аналітичної оцінки активів

Ключові слова: інвентаризація, бухгалтерський облік, внутрішній контроль, фінансова звітність, автоматизація, цифрові технології, управління активами.

Інвентаризація є важливою складовою системи бухгалтерського обліку, що забезпечує контроль за збереженням активів і достовірністю фінансових даних підприємства. Її проведення спрямоване на перевірку відповідності фактичної наявності майна даним бухгалтерських записів. Роль інвентаризації полягає у встановленні реального стану активів, виявленні нестач, надлишків і помилок, які можуть впливати на фінансовий результат діяльності.

У сучасних умовах господарювання інвентаризація набуває особливого значення як інструмент внутрішнього контролю. Вона не лише сприяє виявленню порушень у збереженні матеріальних цінностей, а й підвищує якість управлінських рішень. Результати інвентаризації забезпечують достовірність фінансової звітності та є підґрунтям для ухвалення економічно обґрунтованих рішень керівництвом.

Правове регулювання інвентаризації визначене Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Процес інвентаризації включає кілька етапів: підготовку, безпосереднє проведення, узагальнення результатів і відображення їх у бухгалтерському обліку. На кожному етапі важливо дотримуватися принципів об'єктивності, повноти та документального підтвердження даних. Ретельне оформлення інвентаризаційних описів, актів і звіряльних відомостей є гарантією правильного відображення результатів у звітності.

Від якісного проведення інвентаризації залежить достовірність балансу підприємства. У практиці нерідко трапляються ситуації, коли невиявлені відхилення між фактичними і обліковими даними призводять до спотворення фінансових результатів. Тому особливу увагу слід приділяти перевірці об'єктів, що мають високу вартість або часто використовуються в операційній діяльності.

Інвентаризація також виконує профілактичну функцію, оскільки дисциплінує матеріально відповідальних осіб і сприяє зниженню ризику зловживань. Її результати використовуються не лише для облікових коригувань, а й для аналізу ефективності управління майном. Таким чином, інвентаризація стає важливим елементом системи контролю на підприємстві.

В умовах цифрової трансформації важливо впроваджувати електронні інвентаризаційні відомості, сканування штрих-кодів та використання хмарних технологій для зберігання даних. Це не лише підвищує ефективність контролю, а й забезпечує аналітичну базу для прийняття управлінських рішень. У такий спосіб інвентаризація поступово перетворюється із формальної процедури на інструмент управління активами.

Критично оцінюючи сучасну практику, слід зазначити, що на багатьох підприємствах інвентаризація проводиться формально, лише для звітності. Відсутність належної підготовки персоналу, низький рівень внутрішнього контролю та недостатня автоматизація процесів призводять до помилок і викривлень. Це свідчить про необхідність посилення методичного супроводу та контролю з боку бухгалтерських служб.

Науковці відзначають, що інвентаризація є не лише технічним, а й аналітичним процесом. Вона поєднує облік, контроль і аналіз, що дає змогу комплексно оцінити стан активів. Саме аналітичний підхід до узагальнення результатів інвентаризації дає можливість виявляти тенденції у використанні ресурсів і розробляти заходи для підвищення ефективності управління.

Перспективним напрямом розвитку інвентаризаційного процесу є поєднання традиційних методів перевірки з технологіями штучного інтелекту. Використання алгоритмів машинного навчання може сприяти автоматичному

виявленню аномалій у даних і зменшити ризик людських помилок. Це відкриває нові можливості для побудови системи безперервного контролю.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що інвентаризація є невід'ємною частиною системи бухгалтерського контролю, яка забезпечує достовірність фінансової звітності та захист майнових інтересів підприємства. Її ефективність залежить від кваліфікації персоналу, рівня автоматизації, організації документообігу та дотримання нормативних вимог. У сучасних умовах інвентаризація стає не лише обов'язковою процедурою, а й важливим аналітичним інструментом підвищення якості управління.

Література:

1. Луцик Ю. О. Інвентаризація в системі управлінських рішень суб'єкта державного сектору / Ю. О. Луцик // Економіка та держава. – 2018. – № 7. – С. 54-59. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2018/54.pdf.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 365.

Abstract: The paper reveals the essence of inventory as an integral part of the accounting and internal control system. It is determined that inventory ensures the reliability of financial reporting, strengthens asset discipline, and enhances the effectiveness of managerial decisions. The necessity of automating the inventory process and applying modern digital technologies to improve the quality of control and analytical assessment of assets is substantiated.

Keywords: inventory, accounting, internal control, financial reporting, automation, digital technologies, asset management.

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*